

Ekap kânok Peteronjâ kulemguip.

Mâsop den.

1 ¹Petero, nâ Yesu Kristo zâkkât Aposolo ândianjâ Anutunjâ a diizingip, Ponto, Galata, Kapadosia, Asia sot Bitinia hânân osetboset ândie, zeñgât ekap zi kulemguan. ²Anutu Ibânjâ nâñgi zeipkât gâsum sâlápzâñgoip, zen Kaapumjâ um hâlâlu kwatzingâbap sot Yesu Kristogât dijâ lunetâ zâkjâ zeñgât op moipkât um salek kwatzingâbapkât diiziñgip. Zeñgâren um lumbeñjâ sot tânzâñgozâñgoj patâ op sambâlem zimbap.

Sumbemân kut ñâi âlip zorat sâtâre utnat.

³Nen Anutu, Kembunijâ Yesu Kristo zâkkât Ibâ, zâk sâm âlip kwâkjañgânat. Zâkjâ Yesu Kristo mumuñjan gâbâ mângeipkât tânnâñgom um bâbâlañ op ândiândi bonjañgât nâñgâm nâñgâm ândinatkât mângeiniñgip. ⁴Oi sumbemân neñgât siñgi kut ñâi zinziñ kâtik, buñ orot buñâ, zo pâi neñgât mambâtniñgâm ziap. Zo minatkât yatâ otniñgip. ⁵Anutu zâk imbañjootjâ galem otniñgi nâñgâm pâlâtâñj kwâkjañgâm ândeindâ gâtâm narâk âki kubikkubikkât bonjâ muyagibap.

⁶Zen zorat sâtâre op ândie. Narâk pâñkânok ziren Anutunjâ sâi sâknam sot kâbâ yâmbât top top sot umbâlâ kwâkjan ândine zorâñjâ mâsikâziñgâbap. ⁷Zorat den ñâi sâbâ. Goide kât zo yenjâ, kârâbân pane sei topñjâ muyagime. Zeñgâren yatik topziñ âsagibapkât sâknam sot kâbâ yâmbât âsageziñgâmap. Nâñgâm pâlâtâñziñ bonjâ mo buñâ, zorat topñjâ muyagibapkât âsagime. Zen nâñgâm pâlâtâñziñ zo bonjâ, zorat sâknam kwâkjan ândine Yesu Kristo gâbabân zeñgât sâtâre sot sâm âlip zo muyagibap. ⁸Zen Yesugât holi tobat mân igâweñjâ umziñ zâkkâren kinmap. Oi narâk ziren sinziñjâ mân igâweñjâ nâñgâm pâlâtâñj kwâkjañgâm ândie. Oi zorat sâtâre patâ, zo ajâ mân nâñgânâñgâj, zo nâñgânâñgâme. ⁹Nâñgâm pâlâtâñziñgât bonjâ, um dâpziñ sumbemân zâizâiñj, zorat mâte otziñgapkât sâtâre ue.

Propete zen den kânjan sâwe, zo bon muyageip.

¹⁰ Propete ziŋ Anutugâren gâbâ tânzâŋgozâŋgojâ zi dap dap muyagibap sâm zorat topŋâ mâsikâm ândim gawe. Oi a narâk ziren ândien, neŋgâren tânzâŋgozâŋgoj zo muyagibapkât den kânjan sâwe. ¹¹ Propete ziŋ itâ sâwe, “A bâlijan gâbâ mâkâniŋgâbapkât sâsâŋj, Kristo, zâk âsagem sâknam nâŋgâmjâ ko neule âsâkjan zâi mem ândibap.” Kaapumjâ den zo umziŋjan pâi zen narâk ikâ zoren mo dap yatin Kristo zo yatâ muyagibap sâm, nâŋgâm ândim gawe. ¹² Oi den sâwe, zorat bonjâ ziijan buŋjâ, neŋgâren muyagibapkât sâsâŋj, zo sâm muyagiwe. Oi narâk ziren den zorat bonjâ muyageip. Anutuŋj Tirk Kaapumjâ sâŋgongui sumbemâñ gâbâ gem Kembugât siŋgi a mam otziŋgi siŋgi âlip dâzâŋgowe. Siŋgi âlip zo den bonjâ. Oi sumbem a ziŋj den zorat topŋâ iknatkât nâŋgâm ândiwe.

Ândiândi sâŋgijâ zo kândâtkubi.

¹³ Zorat zen um nâŋgânâŋgâzij kubik um kendon ândibi. Oi Yesu Kristoŋjâ muyagemjâ tânzâŋgobap, zorat nâŋgâm nâŋgâm um bâbâlaŋ op mambât ândibi. ¹⁴ Ândiândi sâŋgijâ sot laŋ gulip ândiândij mem ândiwe, zo narâk ziren mân mem ândibi. Buŋjâ. Anutugât diŋjâ lum ândibi. ¹⁵ Um hâlâlu mariŋandâ diiziŋgipkât zen zâk yatâ târârak op ândibi. ¹⁶ Kembugât den ŋâi itâ kulemgune ziap,
“Nâ târârak ândiangât zen târâragâk ândibi.”

Yesu Kristogât gilâmjanâdâ sâŋgâniŋ meip.

¹⁷ Zen Ibâniŋ sâm mâpâsime, Anutu zâk hâtubâtu mân opmap. Ândiândiniŋgât tobatniŋjâ nâŋgâm dinniŋ sâm kwâkâbap. Zorat zen kwande ândim hurat kwâkângâm ândibi. ¹⁸ Zen itâ âlip nâŋgâme. Nen sâkurâpniŋjâ zeŋgât mâtâp lâŋj ândeindâ kut ŋâi yenŋâ, goide kât yatâ, zorâŋ mân sâŋgânniŋ meip. Buŋjâ. ¹⁹ Kristogât gilâmjanâdâ sâŋgâniŋ meip. Zâk râma gwamjâ sâkjâ âlipjâ zo yatâ op ândeip. ²⁰ Anutu zâk mârumjan hân kombâŋjâ mân muyageibâñ nep zo nanŋâ sâm pindip. Nânŋaŋgât muyamuyagiŋ ko bet narâk murukjan zi neŋgât op muyageip. ²¹ Zâkŋâ nen Anutugâren târokwatniŋgip. Anutuŋj mumuŋjan gâbâ mânŋim neule âsakŋâ giŋaŋgi giarip. Zorat nen Anutu nâŋgâm pâlâtâŋj kwâkângâm ândien.

Den siŋgi âlipjândâ mânŋinîŋgip.

²² Zen den bonjâ lunetâ um dâpziŋ salekkoip. Oi buku bonjâ upigât yatâ muyageip. Zorat umjâ gâsâyagom ândibi. Umziŋ nep zoren pane buku orot âsagem kâtigibap. ²³ Zen âsaâsagiŋ uŋakjâ. Buŋj orotjan buŋjâ, mân buŋj orotjâ. Anutugât den ândiândij sot zinzîŋ kâtik, zobâ muyagiwe. ²⁴ Zorat Kembugât ekabâñ den ŋâi itâ ziap,

“A zen hibuk yatâ. Oi neulezij zo hibuk neule bâlojâ yatâ. Hibuk neule zo âmbârângâm gemap. ²⁵Anutugât den ko zo zinzij kâtik. Zo zem zâimâmbap.”

Sinji âlip den dâzângowe, zo ko zi.

Nen Yesugâren pâlâtâj op kâtiginat.

2 ¹Zen bâlijâ sot sarâ sot kâsâp, umân pâpan, mem ge kwâkwat den zo birâm nañgâbi. ²Birâmjâ katep mâik namgât otzingâmap, zo yatik zen um dâpzinjângât nalem, Anutugât den, zorat yatik otzingâbap. Zo nemjâ sinji alîbân lâmbat kâtigem kinbi. ³Kembugât ekabân den ñai itâ ziap,

“Kembuñjâ tânzângoi nâñgâm âkñâle urâwe, zorat op zâkkât den nâñgâmjâ lunam upi.

⁴Kembuniñjâ Yesugât den ñai itâ ziap. Zâk mirâ kunkunjâ ândiândij. Añjâ ek birâne Anutujâ zâkkât nâñgi zari mem sâlâpkoi. ⁵Zorat zen hâmbo ândiândij op zâkkâren târokwap kin zâimjâ Kaapumgât namâ upi. Oi Kembugât tirik namâ galem a yatâ umzijâ Kembugâren pane zei kore okñajangâbi. Zo Yesu Kristogât op nâñgi âlip upap. ⁶Kembugât ekabân den ñai itâ ziap,

“Nâñgâ. Nâ Sioj bâkñan, Yerusalem kamânân kunkun ñai kwânâñgan. Kunkun zo gâsum sâlâpkuwan, zo sâñgân patâ. Añjâ zâkkâren nâñgâm pâlâtâj kwapi zo ko mân kwakpi.”

⁷Oi zen zâk nâñgâm pâlâtâj kwâkñajangâm ândime. Zen zâkkât nâñgâne bonjâ uap. Ka a nâmbutujâ nâñgâm pâlâtâjzij buñjâ, zeñgât itâ sâip,

“Mirâ tuutuuñj a kunkun ek âkon op birâwe, zorâñj kunkun zinziñj kâtik op kinzap.”

⁸Kembugât ekabân den ñai itâ ziap,

“A zen kunkun zoren kom tâmbetagobi.”

A sinji âlip birâmjâ zoren kumbigât sâsâñj zo, zen yatâ upme.

Nen Anutugât kâmut urâwen.

⁹Zen ko Anutugât kâmut gakâñjâ sot tirik namâ galem a gakâñjâ sot târârak a ambârâpñjâ. Yatâ zo zen ko ñâtâtigân gâbâ diiziñgâm ga âsakñan zâmbarip. Kut ñai ñai âlipjâ opmap, zorat sinji den sâne laj kârâbapkât gâsuziñgip. ¹⁰Zen mârumjâñan zâkkât a mân urâwe. Narâk ziren ko Anutugât a kâmut ândie. Mârumjâñan kwakmak ândiwe. Zi ko tânzângoi ândie.

Bâlijâ kândâtkom ândinat.

¹¹Bukurâpnâ, nâ dâzângua nâñgânek. Zen hânân kwande sot lomba ândimeñjâ um sâkzinjângât âkñâle bâlijâ zo kândâtkubi. ¹²Wangât, um

sâkzijangât âkjâle bâlijâ zo um dâpzijangât kâsa yatâ uap, zorat. Yatâ ândimnjâ um kâtik osetzijan târârak ândibi. Yatâ ândine um kâtik a zinjâ zeñgât laj bâlij mâme sâmjâ topzij ek nânjâmâ Anutujâ takâbabân orot mâme nepzijangât Anutu sâm âlip kwâkzijangâbi.

A kutâ zeñgât den lunat.

¹³⁻¹⁴ Kembugât op a kutâ sot a sâtlâ top top zeñgât sâtzij lubi. A kutâ patâ ândiap, zâkkât sot hângât galem a zâmbarip, zeñgât den kâtik ârândâj lubi. Zinjâ bâlij mâme a hâunjâ ziñgâbigât sot a âlipjâ ândie, zen sâm âlip kwatzingâbigât sâm ziñgip. ¹⁵ Zen ko nep âlip zi tuumnjâ a um kâtik sâm gulip tuyagime, zeñgât den mem gei pambigât Anutujâ sâm ziñgap. ¹⁶ Zen olanziñgipkât dumun buj ândie. Oi ândiândi zorânjâ bâlijâ mân ekapkubap. ¹⁷ Târârak ândim Anutu kore oknangâbi. ¹⁸ Zen a aksik zeñgât nânjâne gigijâ mân upap. Bukurâpziñ umzijandâ gasâzâñgoi ândibi. Anutu hurat kwâkzijangâm ândibi. A kutâ patâgât sât lum ândibi.

Kore a, zeñgât den.

¹⁹ Kore a, zen patârâpziñ hurat kwatzingâm sâtzij lum ândibi. A patâ âlipjâ sot sânduk ândiândij, zenâk bujâ. Kârâpñâ ândiândij, zen ârândâj sâtzij lum ândibi. ²⁰ Zen Kembugât nânjâm âlip utnetâ laj sâknam ziñgâne âkon den mân sâm ândine ko Anutujâ zeñgât nânjî âlip upap. ²¹ Ka zen tosa tuyagine lapitzingâne Anutujâ dap yatâ nânjî âlip nái upap? Zen târârak ândim kâmbam ziñgi hâunjangât den mân sâm ândine Anutujâ zeñgât nânjî âlipjâ upap.

Yesugât mâtâbân lâj âinat.

²² Zen yatâ upigât sâm ziñgip. Wangât, Kristo zâk yatik zeñgât op sâknam nânjâm kândom otziñgip. Oi zen mâtâp zo ekjâ yatik lâj âibi. ²³ Yesu zâk bâlijâ mân oip. Sarâ lâuajan gâbâ mân gâip. ²⁴ Zâk sâm bâlij kwâkzijangâne hâunjâ mân sâip. Sâknam pindâne hâunjangât den mân dâzâñgoip. Buñâ. Den sâm kwâkâkwâkâj nep bonjâ tuumap, Anutu, zâkkâren nânjâm pâlâtâj kwâkzijangâm ândeip. ²⁵ Neñgât bâlijandâ zâkkât sâkjâ kwâkzijan zari poru nagân mem zâi moip. Nen bâlijâ birâm ândiândi târârak ândinatkât yatâ oip. Zâkkât useñjâ zorâj zeñgât use zo gulipkoi sogei âlipzij urâwe. Zen râma yatâ laj gulip ândiwe. Narâk zi ko um dâpzijangât galem a, Yesu, zâkjâ diiziñgi zâkkâren ga ândie.

A ambân zeñgât den.

3 ¹⁻² Ambân zeñgât yatik sâbâ. Zen abârâpziñ zeñgât gigijâ ândibi. Oi abârâpziñ nâmbutjâ zen Kembugât den kom ândine zen den mân dâzâñgomjâ diim gem ândine abârâpziñ zeñgât orot mâme âlip zo ekjâ umzij melâñbi. ³ Ambân zen sâkkât neule kâukzij mem kubik kwâlak

sângân zâizâiŋ gânduzijan pame sot hâmbâ neule âlip mem ândime, zorat nângâne yenjâ upap. ⁴Neule bonjâ zo itâ. Umziŋjan tik zem muyagemap, zo neule zinzij kâtik muyagei Anutujâ nângi zâizâiŋ upap. Um lumbe sot um sânduk ândiândij, zorat san. ⁵Kembugât singi ambân mârumñjan ândiwe, zen neule zo mem ândiwe. Oi Anutugâren nângâm pâlâtâŋ kwâkjançangâm ândim abârâpzij sâtzij lumarâwe. ⁶Seraŋâ Abaramgât den zo lum ândeip. Oi patânâ sâm ândeip. Oi zen kut ñai ñai âlipjâ opnjâ keŋgât buŋ ândim Seragât bârarâp op ândibi.

⁷A zeŋgât yatik sâbâ. Ambân zen imbaŋâzij giginjâ. Zorat op ambirâpzij zen nângâmnik kut zo otziŋgâm ândibi. Oi ândiândi kâtikkât ârândâŋ ândibigât sâip. Zorât a ziŋ ambirâpzij gâlem otziŋgâm ândibi. Yatâ op ândine ninâuzijâ pânsâsâŋ buŋ, hâlâluyâk zâibap.

⁸Oi mâpot sâbâ. Zen aksik patâ umziŋ diim gei um kânok op um sândugân ândibi. A torenjâ, zeŋgât bukurâpniŋâ sâm umziŋandâ gâsâyagom lumbeŋâ op um nângânâŋgâyâŋ ândibi. ⁹A ziŋ kut ñai bâliŋâ otziŋgâne hâuŋâ bâliŋik mân otziŋgâbi. A ziŋ sâm bâliŋ kwatzingânetâ hâuŋâ sâm bâliŋ den mân dâzâŋgobi. Buŋâ. Zen sâm âlip kwatzingâbi. Anutujâ mâsop minziŋgâbam diiziŋgipkât a mâsop minziŋgâbi.

¹⁰Zorat Kembugât ekabân den ñai itâ zaip,

“Ñai zâk ândiândigât âkliŋâlemap sot narâk âlip muyagibapkât nângâmap, zâk lâunjâ galem oi den bâliŋâ mân takâbap. Oi lâunjan gâbâ sarâ den mân gâbap. ¹¹Bâliŋ top top zo kândâtkom kut ñai ñai âlipjik upap. Oi lumbeŋâ mâtâp kârum muyagem nepjâ tuubap. ¹²Kembuŋâ a târârak zen ziŋgiri âlip opmap. Konsâm mâpâsime, zorat kindapkwap tâpmap. Bâliŋ mâme zen ko Kembuŋâ ziŋgitjâ kâsa otziŋgâm ândimap.”

Sâknamgât den.

¹³Zen ko kut ñai âlipjançangât nângâm nep tuum kâtigem ândine aŋâ dap dabân tâmbetzâŋgobi? ¹⁴Bâliŋ mâme a nâmbutjâ ziŋ kâsa otziŋgâne sânamâ kwâtkwât mân upi. Orot mâme âlipjançangât sâknam kwâkjan zâibi zo ko Anutujâ zeŋgât nângi âlip upap. Kâmbam zângonam utne sânamziŋ mân sâmbubap. Keŋgât mân upi. ¹⁵Umziŋ mem kubikne Kristoŋâ ko kembuzij ândibap. Oi nângânâŋgâzijandâ Kembugâren nângâm ândime, zorat mâsikâzingâne um bâbâlaŋ op topnjâ sapsubi. ¹⁶Oi den zo mulunângen sâmiŋâ umziŋjan bâliŋâ ñai mân muyagei sâbi. Huruŋângen sâne âlip upap. Yatâ utne Kristo sot pâlâtâŋ op ândim kut ñai ñai upme, zorat sâm bâliŋ kwatzingâme, a zo zen sarâzijançangât top muyagei ek aŋun upi. ¹⁷Kristogât singi a zen kut ñai ñai âlip op ândine Anutujâ nângi âlip oi kâmbam sot tâk namin zâmbanbi, zorat nângâ âlip uap. Ka bâliŋ utne sâknam ziŋgâbi, a zo zeŋgât nângâ giap.

¹⁸Kristo zâk târârak op ândimpjâ a nâmbutjâ zeŋgât bâliŋâzijançangât opnjâ sâp kânok moi âkip. Târârakjandâ gângonjâ neŋgât op yatâ oip. Nen

Anutugâren nâmbanbapkât sâk sot ândeip, zo kune moip. Ka Kaapum sot ândeis ko mângei zaarip.

Noa ândeis ândiwe, zeنجât den.

¹⁹ Yesujâ Kaapum sot ândimjâ um dâpziŋ tâk namin zeip, zeنجâren aim siŋgi âlip dâzâŋgoip. ²⁰ Zen mârumjân Noa zâk waŋgâ tuum ândeis Anutujâ um lumbeŋâ otziŋgâm, a zo, zen diŋâ lubigât mambâtziŋgâm ândeis diŋâ birâwe. Oi a ambân bituktâ, nâmburâr karâmbut yatâ, zejak waŋgâyâr zâine tooŋjâ mân gwâkâzijgi ândiwe. ²¹ Too uurup taki Noa sot a ambân gakâŋâ waŋgâyâr zâim hâlâlu ândiwe. Oi too uurup patâ zorat dâpjâ tooŋjâ too saŋgonziŋgâme yatâ. Too zo sâkzijan gwapgwap zo mân sangobapkât upmen. Buŋjâ. Yesujâ mumujan gâbâ zaripkât opnjâ zen Anutu mâtējan hâlâlu sot tosaŋjâ buŋ kinbigât too saŋgonziŋgâmen. ²² Yesu zâk sumbemân Anutugât âsan bongen zâi ândiap. Zoren ândeis sumbem a zâizâiŋjoot imbaŋâzijoot aksik patâ zen zâkkât gigijâ ândie.

Yesujâ sâknam nâŋgip, yatik nâŋgâmâr bâlinjâ birânat.

4 ¹Kristo zâk sâknam nâŋgip. Zen zo yatik upigât Kristogât nâŋgânâŋgâ yatâ upi. Oi itâ nâŋgâbi, “Iŋai zâk sâknam nâŋgâmâr bâlinjâ kândâtkubap. ²Oi sâk sot ândiândij narâk ziap, zoren sâkkât âkŋâle bâlinjâ zo mân lumjâ Anutugât denâk lum ândibap.” ³Mârumjân itâ op ândiwe. Laŋ ândiândij, âkŋâle bâlinjâ, too kâtik nem um gulip orot, nalem nemjik ândiândij, lopio sarâ kore okŋaŋgâwe. Zen kut Iŋai Iŋai zo um kâtik a zen sot op gawe. ⁴Oi narâk ziren um kâtik a zen sot laŋ gulip mân ândimegât nâŋgâne Iŋai oi sâm bâliŋ kwatzingâme. ⁵Iŋâran ko ândiândijâ sot mumujâ, neŋgât den sâm kwâkâbapkât sâsâŋjâ, Anutu, zâkkât mâtējan pindijsâm kin topziŋ sâm muyagibi. ⁶Oi topnjâ itâgât. Yesujâ a mumujâ siŋgi âlip dâzâŋgoip, zen mârum hânâr sâk sot ândim mumujangât siŋgi ândiwe. Ka Yesujâ moip, narâk zoren siŋgi âlip dâzâŋgoi um dâpziŋ sumbemân zâim ândiândi kâtik ândibigât mâtâp âsageip.

Narâk pâŋkânon uapkât buku op berân miaŋgânat.

⁷Hânâr kut Iŋai Iŋigât narâkŋâ âkâbam uap, zorat zen um hâlâlu sot um wâgân kin ninâugât bâbâlaŋ upi. ⁸Oi umziŋjandâ gâsâyagom ândibi. Umziŋjâ zo nep zoren pane zei kâtigibi. Yatâ op ândine tosa birâbirâŋ zeŋgâren âsagibap. ⁹Zen âkonjâ buŋjâ, buku oraŋgâm ândibi. ¹⁰Anutujâ zen siŋgi âlipkât imbaŋâ top top zen ziŋgip, zo aŋâ aŋâ zemziŋgap. Zo mulun mem ândim tânamgom ândibi. ¹¹Iŋai zâk siŋgi âlipkât minduminduyâr den sâbap, zâk Kembugât den zorik sâbap. Iŋai zâk bukurâpñâ kore otziŋgâbapkât sâm pindip, zâk nep zo tuum ândibap. Zo Anutujâ imbaŋâ pindi tuubap. Zen yatâ utne Yesu Kristonjâ tânzâŋgoi

ândimegât a zen Anutu mâtâsem sâm âlip kwâkñajengâbi. Zâkkâren neule âsakñâ sot imbañâ zeipñâ zem zâimâmbap. Perâkñak.

Yesugât op sâknam nânjâmijâ umâlep tuyaginat.

¹² Bukurâpnâ, zejgâren sâknam kârâpñoot tuyagem ziap, zorat op mân pârâk pambi. Sâknam zo zen mâtikâzingâbapkât âsagiap. ¹³ Kristo sâknam nânjip, zen yatik nânjâm ândie. Oi bet zâkñâ neule âsakñoot tuyagei zâk sot sâtâre patâ upi. ¹⁴ Zen Kristogât a op ândiegât sâm bâliñ kwatziñgâne nânjâne âlip upap. Wangât, neule âsakñâ mariñâ, Anutugât Kaapumñâ, zâk zen sot ge ândiap, zorat. ¹⁵ Zejgâren gâbâ a ñâiñâ den ku mo kâmbu mo a ku mo zâizâiñ op sâi ko zorat hâuñâ sâknam mem ajuñ upap. ¹⁶ Ka zejgâren gâbâ ñâi zâk Kristogât a op târârak ândiapkât kâmbam mo tâk namin pane zorat nânji ajuñjoot mân upap. Buñâ. Zâk Kristo sâknam nânjip yatik sâknam nângap, zorat Anutu sâtâre okñanjâbap. ¹⁷Nânjânek. Anutujâ top lâkulâku nep zo arâpñâ nejgâren topkwap tubapkât narâkñâ mâte uap. Nep zo nejgâren topkwap tuum âimjâ siñgi âlip birâme, zejgâren tuum dap otziñgâbap? ¹⁸Zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap,

“Hâuñanjât den sâsâñ narâkñan a târârak ziñ sumbemân bagibaginjâ, zo yâmbâtñâ oi ko bâliñ mâme sot siñgi âlip birâme, zen dap upi?”

¹⁹Zorat Anutujâ nânji âlip oi sâknam kwâkñan zâibi, zen âlip orotñanjât nep tuum ândim Kembuñâ tânzângobapkât um bâbâlanj op mambât ândibi. Wangât, Kembugât den zo kâtigemap, zorat.

A sâtñâ ândiândigât den.

5 ¹Zejgâren galem a ândie, zen nâ galem a bukuzinjandâ den dâzângobâ. Kristojâ sâknam nânjip, zo sinnâ bonjandâ egâwan. Oi ândimjâ zâk sot neule âsakñâ mimbat, zorat op ko nâ den zi dâzângua nânjânek. ²Galem a zen Anutugât râma kâmut zi galem otziñgâbîgât sâm ziñgip. Zo um yâmbât buñâ, um bâbâlanjâk galem otziñgâbi. Nep yatâ zo tuum kât sikum mimiñangât buñâ, nep zorat umziñ kiri tuubi. ³Oi a kembu otziñgâm buñâ. Ziñâ râma kândon otziñgâm mâtâp âlipñâ zo tirâpzângobi. ⁴Yatâ op ândine ko gâtâm râma galem a patâñâ gam sângân neuleñoot, zinziñ kâtik zo ziñgi mem ândibi.

⁵A sâk wâgân ândime, zen yatik dâzângobâ. Zen a patâ zejgât gigijâ ândibi. Oi zen aksik patâ nepkât sângum, kutñâ um gigijâ, zo lapñâ kore orângâm ândibi. Zen nânge. Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap. “Anutu zâk a zâizâiñ kâbakñeziñgâmap. Ka a um gigijâ ândime, zen tânzângomap.” ⁶Zorat op ko zen um gigijâ op ândim Anutu imbañâ mariñâ, zâkkâren pindiñsâm ândibi. Yatâ utne nânji narâk mâte oi zâkñâ tânzângobap. ⁷Kut ñâi ñâigât nânjâ kwâkâ upme, zo Anutugât bikñan

pam birâbi. Zâk umnjâ zeñgâren kinzap. Zâkñâ on galem otziñgâmap. Zorat nânjâ kwâkâ mâñ op ândibi.

Um wâgân ândibi.

⁸ Zen um kendon ândim gasâzij kârâm ândibi. Kâsaziñ Sataj, zâk zuu kâtik Laioj yatâ op ñâi mo ñâi zibâ sâm âi takâm, ga takâm obândimap. ⁹Oi zen Kembugâren nânjâm pâlâtâj kwâkñajngâm kâtigem kin, Sataj zâk kânzâratjañgâne âibap. Oi itâ nânjâbi. Bukurâpzij hân dâp zeñgâren yatik sâknam sot mâsimâsikâ tuyagem ziap. ¹⁰Oi Anutu, tânzâñgozâñgoj marijâ, zâk neule âsakñâ zinziñ kâtik zo zemnjâñgap, zâkñâ zen Kristo sot pâlâtâj op ândiegât neule âsakñan bagibigât diiziñgipñâ sâi narâk pâñkânon sâknam nânjânetâ ko melâj kubikzinqâmjâ mem kâtikjan kwatzinqâbap. ¹¹Yatâ mo yatâ tuubapkât imbañâ zo zâkkâren zeipñâ zem zâimâmbap, kâtikñâ. Zo perâkñak.

Den murukñâ.

¹² Nâ den zo Siliwano dukua ekabân kulemgum ziñgap. Nâ zâkkât nânjâ buku bonjâ uap. Zen um bâbâlañ op siñgi âlip mem kâtigem ândibigât den pâñkânon zi dâzâñguan. Itâ nânjâm ândibi. Siñgi âlip nânjâm ândiwe, zo Anutujâ tânzâñgozâñgojajngât den bonjâ. Zorat zen zorat umjan bagim kâtigem kinbi.

¹³ Kembuñâ gâsuzinqip, yatik Babiloñ kamânân ândie, zeñgâren kâmutnâj gâsuzingu ândie. Oi zo ziñ zengât nânje. Oi nannâ Mareko zâk ârândâñ. ¹⁴Zen buku buku op luyangâbi.

Kristogât siñgi ândie, zeñgâren um lumbe zimbap.
Zo yatik.